

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО:

МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Електронний ресурс

Харків – 2024

УДК 341.9(072)
М54

Рецензенти:

І. Ангол – к.ю.н., доцент кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки Харківського національного університету внутрішніх справ;

В. Савченко – к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

*Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 9 від 18 червня 2024 року)*

М54 **Міжнародне приватне право** : матеріали до семінарських занять [Електронний ресурс] / укладач К. М. Воронов. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. – (PDF 68 с.)

Матеріали до семінарських занять містять тематичний план навчальної дисципліни, методичні вказівки до семінарських занять, критерії оцінювання відповідей на семінарських заняттях та список рекомендованої літератури.

Рекомендовано для студентів четвертого курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти юридичного факультету, які навчаються за спеціальністю 081 Право.

УДК 341.9(072)

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2024
© Воронов К. М., уклад., 2024

ЗМІСТ

1. Вступ.....	4
2. Тематичний план навчальної дисципліни.....	5
3. Методичні вказівки до семінарських занять.....	12
4. Індивідуальні завдання	44
5. Питання, які виносяться для складання екзамену.....	49
6. Розподіл балів, які отримують студенти та критерії оцінювання.....	56
7. Рекомендована література.....	62

1. ВСТУП

У матеріалах до семінарських занять з навчальної дисципліни “Міжнародне приватне право” відображено ключові напрямки роботи для забезпечення більш глибокого ознайомлення з лекційним матеріалом, спеціальною літературою, нормативно-правовими актами заради підготовки кваліфікованого спеціаліста з питань історії розвитку, категорійно-понятійного апарату міжнародного приватного права; джерел, інститутів та основних типів колізійних прив’язок міжнародного приватного права; розв’язання приватноправових проблем з іноземним елементом та роботи з відповідними міжнародними та національними нормативними актами.

Розкриваючи питання теми семінарського заняття, студенти повинні враховувати сучасну приватноправову практику та міжнародне регулювання.

Студенти повинні вміти аналізувати, робити логічні висновки і мати особисту думку з питань теми семінарського заняття.

Основними завдання вивчення дисципліни “Міжнародне приватне право” є формування наступних спеціальних та загальних компетентностей: ЗК-2 здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; ЗК-3 знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ЗК-11 здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; ЗК-13 здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; ЗК-15 прагнення до збереження навколишнього середовища; СК-3 цінування та повага до гідності людини як найвищої

соціальної цінності, розуміння її правової природи; СК-7 здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право; СК-13 здатність до критичного та системного аналізу правових явищ; СК-14 Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Студенти повинні досягти наступних результатів навчання: ПРН-2 знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини; ПРН-3 проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел; ПРН-8 застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права; ПРН-9 самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій; ПРН-13 знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права; ПРН-19 пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів; ПРН-21 готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Загальна частина міжнародного приватного права

Тема 1. Загальна характеристика міжнародного приватного права

Поняття, предмет і система міжнародного приватного права. Особливості приватних відносин міжнародного характеру. Поняття та форми іноземного елементу у відносинах приватно-правового характеру. Нормативний склад міжнародного приватного права. Метод міжнародного приватного права. Місце міжнародного приватного права у правовій системі. Основні підходи в правовій доктрині до предмета, методу, складу норм та місця міжнародного приватного права в правовій системі. Співвідношення міжнародного приватного права з приватним правом та міжнародним публічним правом. Принципи та функції міжнародного приватного права.

Тема 2. Джерела міжнародного приватного права

Поняття та ознаки джерел міжнародного приватного права. Види джерел міжнародного приватного права. Законодавство про міжнародне приватне право зарубіжних країн. Кодифікація міжнародного приватного права. Закони про міжнародне приватне право окремих країн. Судова та арбітражна практика окремих країн як джерела міжнародного приватного права. Міжнародний договір як джерело міжнародного приватного права. Види міжнародних договорів. Багатосторонні (універсальні та регіональні) договори, які містять уніфіковані колізійні та матеріальні норми. Двосторонні договори в міжнародному приватному праві. Участь України в міжнародних договорах з міжнародного приватного права. Звичай як джерело міжнародного приватного права. Торгові звичаї. Уніфікація норм міжнародного приватного права. Міжнародні органи, які приймають участь у розробці й прийнятті джерел міжнародного приватного права.

Тема 3. Колізійні норми в міжнародному приватному праві

Підстави виникнення колізій. Поняття й види колізійних норм. Дія імперативних норм законодавства України, що регулює відносини з іноземним

елементом. Поняття, структура і види колізійних норм. Основні види колізійних прив'язок (формул прикріплення): особистий закон фізичних і юридичних (національність) осіб; закон країни місцезнаходження речі; закон країни, що визначає вимоги до форми правочинів (договорів); автономія волі; закон країни, що застосовується до договору при відсутності угоди про вибір права; закон країни, за яким правовідносини, що підлягають врегулюванню, найбільш тісно пов'язано; закон країни місця здійснення правопорушення; закон країни, що визначає позовну давність; закон країни суду тощо.

Тема 4. Застосування колізійних норм у міжнародному приватному праві

Кваліфікація в міжнародному приватному праві. Встановлення змісту і застосування іноземного права. Поняття зворотного відсилання і відсилання до третього закону. Принцип взаємності і реторсії. Обхід закону в міжнародному приватному праві. Застереження про публічний порядок в міжнародному приватному праві.

Тема 5. Суб'єкти міжнародного приватного права

Фізична особа як суб'єкт міжнародного приватного права. Громадянин як суб'єкт міжнародних приватних правовідносин. Іноземець як суб'єкт міжнародних приватних правовідносин. Біженець як суб'єкт міжнародних приватних правовідносин. Юридична особа як суб'єкт міжнародного приватного права. Правове регулювання діяльності іноземних юридичних осіб в Україні. Транснаціональні компанії як суб'єкти міжнародних приватних правовідносин. Правовий статус офшорних компаній як суб'єктів міжнародних приватних правовідносин. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права. Принципи, що визначають правовий режим іноземних інвестицій й інвестиційна політика держав. Правовий статус іноземних інвесторів в Україні. Державні гарантії.

Розділ 2. Спеціальна частина міжнародного приватного права

Тема 6. Право власності у міжнародному приватному праві.

Колізійні питання права власності в міжнародному приватному праві. Виникнення і припинення права власності. Закон, що визначає право власності на рухоме і нерухоме майно. Правовий режим власності іноземців та іноземних юридичних осіб в Україні. Правовий режим власності іноземних держав в Україні. Основні принципи міжнародної охорони суміжних прав. Суб'єкти міжнародної охорони суміжних прав. Строки міжнародної охорони суміжних прав. Основні принципи міжнародної охорони промислової власності. Суб'єкти міжнародної охорони промислової власності. Механізм охорони промислової власності у міжнародному приватному праві. Значення принципів національного режиму, взаємності і пріоритету. Міжнародно-правова охорона прав на способи індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Міжнародна система реєстрації товарних знаків. Закон, що визначає право власності та інші речові права щодо транспортних засобів. Закон, що визначає речові права на рухоме майно (товари), які знаходяться в дорозі. Закон, що визначає способи захисту права власності й інших речових прав. Правовий режим інвестування українських юридичних осіб і громадян за кордоном. Законодавство України про порядок інвестування резидентами України майнових цінностей за кордон. Правове регулювання відкриття резидентами України рахунків в іноземних банках. Правове регулювання іноземних інвестицій в Україні. Поняття іноземних інвестицій і їх види. Джерела правового регулювання іноземних інвестицій в Україні.

Тема 7. Право інтелектуальної власності у міжнародному приватному праві

Поняття і види інтелектуальної власності. Основні принципи міжнародної охорони авторських прав. Суб'єкти міжнародної охорони авторських прав. Строки міжнародної охорони авторських прав.

Тема 8. Зобов'язання у міжнародному приватному праві

Правове регулювання договірних зобов'язань у міжнародному приватному праві. Поняття зовнішньоекономічного договору (контракту). Елементи зовнішньоекономічного договору. Форма зовнішньоекономічного договору. Порядок укладання міжнародних комерційних договорів. Поняття види й джерела регулювання міжнародних перевезень. Колізійні й матеріальні норми щодо позовної давності. Регулювання умов постачань товарів. Базисні умови постачань (ІНКОТЕРМС). Сфера регулювання і різновиди. Правове регулювання грошових зобов'язань, що впливають із зовнішньоекономічних договорів. Міжнародно-правова уніфікація розрахункових відносин по зовнішній торгівлі. Уніфіковані правила і звичаї для документованих акредитивів. Угода про акредитив. Форми акредитива. Уніфіковані правила по ІНКАСО. Поняття позадоговірних зобов'язань у міжнародному приватному праві. Поняття деліктних зобов'язань. Види колізійних прив'язок, які застосовуються в законодавстві держав і міжнародних договорів для визначення статусу позадоговірних зобов'язань з іноземним елементом. Закон країни здійснення правопорушення; закон держави, що потерпіла від правопорушення; закон суду; закон громадянства потерпілого і правопорушника; закон місце проживання відповідача. Договори про правову допомогу України з іншими державами.

Тема 9. Спадкові відносини у міжнародному приватному праві

Колізійні питання спадкового права. Право, яке застосовується при визначенні порядку переходу майна, прав і обов'язків при спадкуванні. Правове регулювання спадкування іноземцями в Україні. Правове регулювання спадкування

громадянами України за кордоном. Роль і значення договорів про правову допомогу в справах щодо спадкування за кордоном: визначення права, необхідного до застосування; спадкування державою; виморочене майно; заповіт; компетенція по спадкових справах; заходи для охорони спадщини.

Тема 10. Трудові відносини в міжнародному приватному праві

Колізійні питання трудового права. Основні типи колізійних прив'язок: закон місця укладення трудового договору; закон місця роботи; закон місця виробничої діяльності; закон місцезнаходження роботодавця; закон громадянства працівника; закон флангу судна; закон місця реєстрації транспортного засобу. Кодекс законів про працю України щодо регулювання трудових відносин громадян, які працюють поза межами держави. Умови і порядок працевлаштування іноземців в Україні. Українське законодавство про пенсійне забезпечення громадян України, які знаходяться за кордоном і іноземців, які знаходяться в Україні.

Тема 11. Шлюбно-сімейні відносини у міжнародному приватному праві

Колізійні питання сімейно-правових відносин. Основні типи колізійних прив'язок: право місця укладення шлюбу; закон громадянства подружжя; закон країни постійного місця проживання дитини; закон громадянства усиновлення; закон суду. Укладення шлюбу українських громадян з іноземцями. Права й обов'язки іноземних громадян і осіб без громадянства в шлюбних і сімейних відносинах. Укладення шлюбів між громадянами України й іноземцями в Україні. Шлюб між громадянином України й іноземцем, укладений поза межами України. Договори України про правову допомогу щодо укладення шлюбу. Порядок й особливості розірвання шлюбу між громадянином України й іноземним громадянином в Україні. Правове регулювання особистих і майнових відносин між подружжям в міжнародному приватному праві. Регулювання

відносин між батьками і дітьми в міжнародному приватному праві. Правове регулювання усиновлення в міжнародному приватному праві. Правове регулювання опіки і піклування в міжнародному приватному праві. Встановлення опіки і піклування над громадянами України, що проживають за її межами. Встановлення опіки і піклування над іноземцями в Україні. Визнання опіки і піклування, встановленої поза межами України.

Тема 12. Міжнародний цивільний процес і міжнародний комерційний арбітраж

Поняття міжнародного цивільного процесу. Визначення підсудності цивільних справ з іноземним елементом. Основні системи визначення підсудності. Поняття договірної підсудності. Процесуальний стан іноземних громадян і іноземних юридичних осіб в українському цивільному процесі. Процесуальний стан іноземної держави і її дипломатичних представництв в Україні. Виконання доручень іноземних установ юстиції. Правове регулювання виконання іноземних судових доручень в Україні. Гаазька конвенція з питань цивільного процесу 1954 р. Роль угод про правову допомогу. Здійснення нотаріальних дій щодо справ з іноземним елементом. Поняття легалізації. Апостиль. Поняття зовнішньоторговельного арбітражу. Правове положення і види третейських (арбітражних) судів. Інституційний зовнішньоторговельний арбітраж і арбітраж ad hoc. Типовий договір ЮНСІТРАЛ про міжнародний торговий арбітраж. Арбітражний регламент Європейської економічної комісії ООН. Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України. Регламент Морської арбітражної комісії при торгово-промисловій палаті України. Значення і зміст арбітражного застереження. Визнання і виконання іноземних арбітражних рішень. Угода про порядок розв'язання спорів, пов'язаних зі здійсненням господарської діяльності.

3. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

3.1. Загальні методичні вказівки

Семінарські заняття є важливою складовою навчального процесу. Метою проведення семінарських занять в рамках дисципліни “Міжнародне приватне право” є поглиблене ознайомлення з лекційним матеріалом, додатковою спеціальною літературою та нормативно-правовими актами, а також розвитком навичок самостійного вираження думки на основі наукових напрацювань. Одним з основних завдань проведення семінарських занять є формування у студентів власної позиції та поглядів на практичні та теоретичні питання, а також пропозиції щодо їх вирішення.

Процес підготовки до семінарського заняття вимагає вивчення не тільки теоретичних аспектів курсу, але й спроможності в орієнтуванні у нормативно-правовому матеріалі з подальшим його застосуванням у практичних ситуаціях.

Для підготовки до семінарів необхідно використовувати сучасну літературу та нормативно-правові акти, та уникати застарілої інформації. Під час відповіді на семінарському занятті студенти мають демонструвати знання фактичного матеріалу та вміння аналізувати, робити порівняння та логічні висновки і висловлювати власну позицію щодо питань з курсу.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма

1	Загальна характеристика міжнародного приватного права	2	2
2	Джерела міжнародного приватного права	2	
3	Колізійні норми в міжнародному приватному праві	2	-
4	Суб'єкти міжнародного приватного права	2	-
5	Право власності у міжнародному приватному праві.	2	2
6	Зобов'язання у міжнародному приватному праві	2	-
7	Спадкові відносини у міжнародному приватному праві	2	-
8	Трудові відносини в міжнародному приватному праві	2	
9	Шлюбно-сімейні відносини у міжнародному приватному праві	2	
10	Міжнародний цивільний процес і міжнародний комерційний арбітраж	2	

	Всього	20	4
--	--------	----	---

Методичні вказівки до тем семінарських занять

Семінарське заняття № 1. Загальна характеристика міжнародного приватного права

Навчальна мета заняття: формування комплексного уявлення про міжнародне приватне право та його місце в системі права України

Час проведення: денна форма навчання - 2 год., заочна форма навчання - 2 год.

Навчальні питання:

1. Предмет міжнародного приватного права. Поняття приватноправових відносин ускладнених іноземним елементом. Види іноземного елемента в приватноправових відносинах.
2. Методи правового регулювання в МПП.
3. Система МПП як галузі права та навчальної дисципліни.
4. Співвідношення МПП з іншими галузями національного права та міжнародним правом.

Методичні вказівки

Розгляд першого питання слід почати із дослідження предмету міжнародного приватного права та правової природи приватноправових відносин ускладнених іноземним елементом. Слід розглянути три основних види ускладнення іноземним елементом та форми їх правового вираження.

Друге питання потребує аналізу методів правового регулювання міжнародного приватного права. Необхідно дати визначення колізійному методу правового регулювання та матеріально-правовому методу. Вміти пояснити різницю між ними та особливості застосування.

У третьому питанні необхідно вміти пояснити структуру загальної та особливої частини міжнародного приватного права та охарактеризувати ключові складові загальної та спеціальної частини цієї галузі права.

Четверте питання передбачає розуміння взаємодії між міжнародним приватним правом та іншими галузями права, в першу чергу з міжнародним публічним правом та галузями приватного права. Слід звернути особливу увагу на взаємодію міжнародного приватного права з цивільним правом та процесом, сімейним правом, трудовим правом.

Питання для доповідей студентів:

1. Ускладнення іноземним елементом на рівні суб'єкта, об'єкта та юридичного факту.
2. Особливості взаємодії міжнародного публічного права та міжнародного приватного права

Тестові питання:

1. Міжнародне приватне право це:
 - А) підгалузь міжнародного економічного права;
 - Б) правова система, яка складається з колізійних норм;
 - В) самостійний розділ цивільного права;
 - Г) система правових норм щодо врегулювання міжнародних відносин приватно-правового характеру.
2. Предметом міжнародного приватного права є:
 - А) колізійні правовідносини та приватноправові відносини;
 - Б) приватноправові відносини, що ускладнені іноземним елементом;

В) колізійні правовідносини та приватноправові відносини, ускладнені іноземним елементом;

Г) колізійні правовідносини та цивільно-правові відносини.

3. Термін «іноземний елемент» означає:

А) структурний елемент міжнародних приватних правовідносин;

Б) обов'язкова участь у міжнародних приватних правовідносин іноземця;

В) зв'язок міжнародних приватних правовідносин з більш ніж одним правопорядком;

Г) регулювання приватних правовідносин нормами міжнародного права.

4. Спеціальними методами правового регулювання у міжнародному приватному праві є:

А) колізійно-правовий метод;

Б) приватно-правовий метод;

В) диспозитивний метод;

Г) спеціально-юридичний метод.

5. Вкажіть вид суспільних відносин, який не належить до предмету регулювання міжнародного приватного права:

А) Відносини з міжнародного усиновлення;.

Б) Відносини з міжнародних перевезень;

В) Виконання рішень іноземних судів;

Г) Міжнародне оподаткування.

Семінарське заняття № 2. Джерела міжнародного приватного права

Навчальна мета заняття: сформувати уявлення студентів про систему та класифікацію джерел міжнародного приватного права

Час проведення: денна форма навчання - 2 год.

Навчальні питання:

1. Види джерел міжнародного приватного права
2. Національне законодавство як джерело міжнародного приватного права
3. Міжнародний договір в системі джерел міжнародного приватного права
4. Міжнародні та торговельні звичаї як джерела міжнародного приватного права
5. Судова та арбітражна практика в міжнародному приватному праві

Методичні вказівки

У першому питанні слід звернути увагу на структуру класифікації джерел міжнародного приватного права, та на особливості цієї класифікації в залежності від правової системи. Окремо слід зупинитися на системі джерел міжнародного приватного права, що використовується в Україні.

У другому питанні слід зосередити увагу на подвійності форм правового регулювання: на існуванні внутрішньодержавного і міжнародного рівнів регулювання одних і тих самих відносин. Розуміти, що в міжнародному приватному праві може одночасно використовуватися національне законодавство декількох держав.

У третьому питанні необхідно охарактеризувати міжнародний договір, як одне з основних джерел міжнародного приватного права, пояснити, що з моменту включення норм міжнародного договору до складу тієї чи іншої правової системи вони діють як внутрішні правові норми, залишаючись при цьому міжнародними договорами, тобто стають частиною національного законодавства певної держави.

Четверте питання повинно бути присвячено опису та класифікації звичаїв в міжнародному приватному праві, а саме, що звичаї поділяються на а) міжнародні торговельні звичаї (включаючи звичаї міжнародного торгового мореплавства) та б) звичаї ділового обороту. Звичай можуть бути міжнародними

та внутрішньодержавними. Звернути увагу на те, що в Україні міжнародний звичай може бути застосований лише у разі його визнання. Необхідно охарактеризувати систему міжнародних торговельних звичаїв і найбільш застосовані звичаї (УНІДРУА, правила “ІНКОТЕРМС” та інші)

У п'ятому питанні, відносно арбітражної та судової практики слід зосередитися на особливостях різних правових систем та специфіки використання такої практики в різних країнах. Слід охарактеризувати особливості судової та арбітражної практики в Україні.

Питання для доповідей студентів:

1. Класифікація джерел міжнародного приватного права
2. Характеристика Закону України “Про міжнародне приватне право”
3. Загальні принципи права як джерела міжнародного приватного права
4. Особливості застосування судової практики в Україні
5. Особливості застосування арбітражної практики як джерела міжнародного приватного права

Тестові питання:

1. До джерел міжнародного приватного права відносять:
А) міжнародний договір;
Б) правовий звичай;
В) нормативно-правовий акт;
Г) всі варіанти правильні.
2. Основною особливістю джерел у міжнародному приватному праві прийнято вважати їх:
А) рекомендаційний характер;
Б) подвійний (національний та міжнародний) характер;

В) незначний рівень кодифікації;

Г) наднаціональний характер.

3. Інкорпорація це:

А) включення міжнародних нормативно-правових актів до внутрішнього законодавства країни;

Б) перетворення нормативно-правових актів на норми внутрішньодержавного права;

В) узгодження міжнародно-правових норм шляхом кодифікації;

Г) упорядкування доктринальних джерел МПП.

4. До національних джерел за походженням у міжнародному приватному праві прийнято відносити:

А) міжнародні договори;

Б) судову та арбітражну практику;

В) міжнародні звичаї;

Г) двосторонні договори про правову допомогу.

5. Засобами уніфікації є:

А) міжнародні договори;

Б) типові (модельні) закони;

В) кодифіковані зводи міжнародних торговельних звичаїв.

Г) всі варіанти правильні.

Семінарське заняття № 3. Колізійні норми в міжнародному приватному праві

Навчальна мета заняття: формування комплексного уявлення про колізійні норми, їх структуру та особливості застосування

Час проведення: денна форма навчання - 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття та структура колізійної норми. Загальна класифікація колізійних норм (імперативні, диспозитивні, альтернативні, кумулятивні).
2. Основні формули прикріплення. Особистий закон фізичної особи. Особистий закон юридичної особи. Закон місцезнаходження майна.
3. Автономія волі сторін. Закон місця завдання шкоди. Закон країни суду.
4. Закон найбільш тісного зв'язку. Закон продавця. Закон прапора.

Методичні вказівки

У першому питанні студенти повинні розуміти поняття та структуру колізійних норм. Необхідно звернути на особливості складних колізійних норм, що можуть мати декілька прив'язок (альтернативні та кумулятивні колізійні норми). Необхідно відокремлювати різні частини колізійної норми для подальшого аналізу застосованого права.

У другому питанні необхідно розібрати структуру особистого закону фізичної та юридичної особи. Звернути увагу на особливості встановлення особистого закону фізичної та юридичної особи, в залежності від юрисдикції. Треба розуміти особливості застосування особистого закону для осіб без громадянства та біженців. Стосовно юридичних осіб треба звернути увагу на теорії “національності” юридичної особи, що використовувалися в різні історичні періоди

Третє питання присвячено, в першу чергу, розумінню автономії волі сторін, як одній з основних колізійних прив'язок, що буде використовуватися в різних темах особливої частини міжнародного приватного права. Стосовно закону місця

завдання шкоди, необхідно звернути на його провідну роль у деліктних зобов'язаннях.

У четвертому питанні розглядаються спеціальні колізійні прив'язки, що використовуються в окремих підгалузях міжнародного приватного права. Розглядаючи питання про закон прапора, слід звернути увагу на його використання в окремих видах транспорту. Характеризуючи закон продавця слід прослідкувати зв'язок з конвенціями, що регулюють договори купівлі-продажу товарів

Питання для доповідей студентів:

1. Особливості закріплення кумулятивних колізійних норм в законодавстві України.
2. Постійне місце проживання, як вид особистого закону фізичної особи
3. Теорія осілості, як вид особистого закону юридичної особи
4. Особливості використання закону прапора в повітряному транспорті

Тестові питання:

1. Основним завданням колізійної норми є:
 - А) відсилання до певної правової системи та правове регулювання суспільних відносин ускладнених іноземним елементом;
 - Б) регулювання суспільних відносин нормами матеріального права;
 - В) вирішення правового спору по суті;
 - Г) всі варіанти правильні.

2. Колізійні норми в сфері міжнародного приватного права у національному законодавстві переважно містить:
 - А) Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність»;

- Б) Цивільний кодекс України;
- В) Закон України «Про міжнародне приватне право»;
- Г) Закон України «Про особливості регулювання відносин з іноземним елементом».

3. Норми, прив'язка яких прямо вказує на право держави, яке належить застосовувати, і найчастіше вказує на застосування права у своїй державі:

- А) односторонні норми;
- Б) множинні норми;
- В) кумулятивні норми;
- Г) диспозитивні норми.

4. Різновидами особистого закону фізичної особи є:

- А) закон громадянства та закон місця проживання;
- Б) закон місця роботи;
- В) закон народження;
- Г) закон реєстрації.

5. За своїм змістом принцип «автономія волі сторін» передбачає:

- А) правозастосовчий орган визначає право, що підлягає застосуванню до відповідних правовідносин;
- Б) до відповідних правовідносин застосовується право, яке з ними найтісніше пов'язане;
- В) учасники правовідносин з іноземним елементом можуть здійснити вибір права, що підлягає застосуванню до відповідних правовідносин;

Г) до відповідних правовідносин застосовуються лише диспозитивні норми права відповідної держави.

Семінарське заняття № 4. Суб'єкти міжнародного приватного права

Навчальна мета заняття: сформувати цілісне уявлення стосовно суб'єктів міжнародного приватного права та їх взаємодію.

Час проведення: денна форма навчання - 2 год.

Навчальні питання:

1. Фізичні особи як суб'єкти МПП. Правові режими, що можуть застосовуватися до іноземців
2. Особливості правового статусу іноземних юридичних осіб в Україні та українських юридичних осіб за кордоном.
3. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права.
4. Види імунітету держави та особливості його застосування.

Методичні вказівки

Перше питання присвячено фізичним особам та їх правовому статусу як суб'єктів міжнародного приватного права, особливостям особистого закону та правовим режимам, що можуть застосовуватися до фізичних осіб. Окремо слід розглянути особливості застосування національного режиму в Україні.

У другому питанні слід розглянути три основні теорії щодо національності юридичних осіб та їх застосування в різних правових системах. Слід звернути окрему увагу на роботу іноземних юридичних осіб в Україні та українських юридичних осіб за кордоном. Окремо слід розглянути спеціальний режим та режим найбільшого сприяння.

У третьому питанні необхідно розуміти відмінності держави від інших суб'єктів міжнародного приватного права та обмеження з якими стикаються

держави вступаючи в приватноправові відносини, що ускладнені іноземним елементом. Слід розглянути особливості роботи державних установ та підприємств як суб'єктів міжнародного приватного права.

В четвертому питанні треба розглянути 4 види імунітету держави та надати їм характеристику: 1) судовий; 2) від попереднього забезпечення позову; 3) від примусового виконання рішення; 4) майновий (власності). Мати можливість пояснити особливості обмеження цих видів імунітету, для участі держави в приватноправових відносинах.

Питання для доповідей студентів:

1. Особливості застосування національного режиму щодо іноземців в міжнародному приватному праві
2. Правовий статус держави як суб'єкта міжнародного приватного права
3. Особливості обмеження майнового імунітету держави
4. Особливості обмеження судового імунітету держави

Тестові питання:

1. Режим, відповідно до якого іноземним громадянам і юридичним особам надаються майже такі ж права і обов'язки, що і вітчизняним громадянам і юридичним особам, називається:

- А) національний;
- Б) найбільшого сприяння;
- В) спеціальний;
- Г) комфортний.

2. Іноземці в Україні:

- А) завжди не володіють такими ж правами, свободами і обов'язками, що й громадяни України;

Б) завжди володіють такими ж правами, свободами і обов'язками, що й громадяни

України;

В) володіють такими ж правами, свободами і обов'язками, що й громадяни України, якщо інше не передбачено законодавчими актами України та міжнародними договорами.

Г) немає правильної відповіді.

3. Правоздатність фізичної особи визначається:

А) За її особистим законом.

Б) За законодавством України.

В) Правом місця перебування.

Г) Правом, обраним цією особою.

4. Особистим законом біженця є:

А) Закон громадянства.

Б) Право країни, яка надала йому притулок.

В) Право країни, яка обрана біженцем для постійного проживання.

Г) Право України.

5. Які відносини за участю держави регулюються МПП:

А) Відносини науково-технічного співробітництва.

Б) Приватноправові відносини, де однією стороною є держава, а іншою стороною виступає іноземна приватна особа.

В) Держава не є суб'єктом МПП.

Г) Міжурядові відносини.

Семінарське заняття № 5. Право власності у міжнародному приватному праві.

Навчальна мета заняття: формування розуміння щодо права власності та інших речових прав ускладнених іноземним елементом

Час проведення: денна форма навчання - 2 год., заочна форма навчання - 2 год.

Навчальні питання:

1. Колізійні питання права власності. Закон місцезнаходження майна як основний колізійний принцип у сфері майнових правовідносин в МПП.
2. Виникнення та припинення права власності та інших речових прав в МПП.
3. Колізійні питання права власності та інших речових прав на рухоме майно, що перебуває в дорозі.
4. Правове регулювання іноземних інвестицій в міжнародному приватному праві.

Методичні вказівки

У першому питанні необхідно розглянути колізійні норми, що можуть використовуватися у правовідносинах з іноземним елементом, що включають рухоме та нерухоме майно. Слід звернути увагу на колізійну прив'язку місцезнаходження майна, як основну, що регулює правовідносини в сфері майнових прав.

У другому питанні слід звернути увагу на способи набуття та припинення права власності, що існують в різних правових системах і особливості взаємодії особистого закону фізичної особи та персональних речей людини.

У третьому питанні слід розуміти особливості колізійного регулювання рухомого майна, що пов'язано з перетином кордонів. Слід також звернути увагу на конвенційне регулювання права власності та на національне законодавство, що регулює право власності

Четверте питання присвячено правовому регулюванню іноземних інвестицій в Україні. Студентам слід знати поняття іноземних інвестицій і їх види, джерела правового регулювання іноземних інвестицій в Україні і світі. Окремо слід розглянути особливості вирішення інвестиційних спорів в спеціальному інвестиційному арбітражі.

Питання для доповідей студентів:

1. Особливості застосування закону місцезнаходження майна відносно різних категорій об'єктів права власності
2. Особливості виникнення та припинення права власності в різних країнах романо-германської правової системи
3. Конвенційне та колізійне регулювання майна, що перебуває в дорозі
4. Особливості вирішення інвестиційних спорів в арбітражному порядку

Тестові питання:

1. Право власності та інші речові права на нерухоме та рухоме майно відповідно до положень Закону України «Про міжнародне приватне право» визначаються:
 - А) право держави, з якою особа-власник має найбільш тісний зв'язок;
 - Б) право держави, в якій особа-власник має місце проживання;
 - В) правом держави, в якій це майно знаходиться

- Г) всі варіанти правильні.
2. Згідно українського законодавства, виникнення та припинення права власності та інших речових прав на рухоме майно визначається:
- А) особистим законом власника;
 - Б) правом держави до якої належить власник майна;
 - В) правом держави, у якій це майно востаннє було зареєстровано;
 - Г) правом держави, у якій майно перебувало на момент виникнення відповідного юридичного факту.
3. Право власності та інші речові права на рухоме майно, що перебуває в дорозі, визначається:
- А) Правом держави відправлення вантажу.
 - Б) Правом держави, місця призначення цього вантажу.
 - В) Правом держави перевізника.
 - Г) За допомогою автономії волі.
4. Захист права власності та інших речових прав здійснюється за правом:
- А) Держави, у якій майно знаходиться або держави суду.
 - Б) Держави суду
 - В) Держави громадянином, якої є позивач.
 - Г) На вибір заявника відповідно до права держави, у якій майно знаходиться, або відповідно до права держави суду.
5. Захист права власності та інших речових прав, які підлягають державній реєстрації в Україні, здійснюється:
- А) відповідно до права України;
 - Б) відповідно до права на вибір заявника;
 - В) відповідно до права держави суду;
 - Г) на вибір заявника відповідно до права держави, у якій майно знаходиться, або відповідно до права держави суду.

Семінарське заняття № 6. Зобов'язання у міжнародному приватному праві

Навчальна мета заняття: формування комплексного уявлення щодо зобов'язань ускладнених іноземним елементом

Час проведення: денна форма навчання - 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття та види правочинів з іноземним елементом. Сфера дії права, що застосовується до правочину.
2. Особливості колізійного регулювання договірних зобов'язань в МПП. Автономія волі сторін у колізійному праві України.
3. Договір міжнародної купівлі-продажу товарів. Віденська конвенція ООН “Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів”.
4. Види позадоговірних зобов'язань, ускладнених іноземним елементом, та колізійні підходи до їх регулювання.

Методичні вказівки

У першому питанні треба дати загальну характеристику та класифікувати правочини з іноземним елементом. Звернути увагу на широке різноманіття колізійних норм, що використовуються в договірних та недоговірних зобов'язаннях.

У другому питанні необхідно дати характеристику зовнішньоекономічним договорам, що ускладнені іноземним елементом та звернути увагу на обов'язкові та факультативні елементи подібних договорів. Слід також охарактеризувати процедуру державної реєстрації подібних договорів.

Третє питання потребує аналізу Віденської конвенції ООН “Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів” та практики її застосування в різних правових системах. Слід звернути увагу на положення конвенції, що були закріплені в українському законодавстві.

Четверте питання повинно бути присвячено розгляду деліктних зобов'язань та їх колізійному регулюванню. Увага повинна бути приділена спеціальним колізійним прив'язкам, таким як закон місця вчинення правопорушення. Також слід охарактеризувати застосування принципу автономії волі відносно постраждалої особи

Питання для доповідей студентів:

1. Колізійне регулювання правочинів з іноземним елементом
2. Державна реєстрація зовнішньоекономічних договорів
3. Особливості укладенні договору поставки ускладненого іноземним елементом
4. Автономія волі сторін під час вирішення деліктних спорів

Тестові питання:

1. Найбільш загальноприйнятою у міжнародному приватному праві з питань деліктних зобов'язань за участю іноземного елемента є колізійна прив'язка:

- А) особистий закон заподіювача шкоди;
- Б) право держави, інтереси якої найбільшою мірою постраждали;
- В) право держави місця вчинення делікту.
- Г) право, найбільш сприятливе у конкретному випадку для потерпілого.

2. Критерієм для виокремлення зовнішньоекономічного договору серед інших правочинів є:

- А) суб'єктний склад його учасників;
- Б) форма договору;
- В) мета договору;
- Г) цивільний характер.

3. Право, що застосовується до договору згідно з положеннями З.У. «Про міжнародне приватне право», охоплює:

- А) дійсність договору;
- Б) тлумачення договору;
- В) відступлення права вимоги та переведення боргу згідно з договором;
- Г) всі варіанти правильні.

4. Головною колізійною прив'язкою щодо регулювання договірних відносин в міжнародному приватному праві є:

- А) принцип автономії волі сторін;
- Б) право, що має найбільш тісний зв'язок із правочином;
- В) право місця укладення договору;
- Г) право сторони, що здійснює вирішальне виконання за договором

5. Права та обов'язки за зобов'язаннями, що виникають внаслідок завдання шкоди, визначаються:

- А) правом держави, у якій мала місце дія або інша обставина, що стала підставою для вимоги про відшкодування шкоди;
- Б) особистим законом особи, яка завдала шкоди;
- В) правом держави в якій особа, яка завдала шкоду має місце постійного проживання;
- Г) всі варіанти правильні.

Семінарське заняття № 7. Спадкові відносини у міжнародному приватному праві

Навчальна мета заняття: сформулювати розуміння відносно правового регулювання спадкових відносин ускладнених іноземним елементом.

Час проведення: денна форма навчання - 2 год.

Навчальні питання:

1. Основні колізії у спадкуванні за МПП. Колізійні норми спадкового права в законодавстві України.
2. Міжнародно-правове регулювання спадкових відносин. Вашингтонська конвенція 1973 р. про одноманітний закон про форму міжнародного заповіту. Європейська конвенція 1972 р. про встановлення правил реєстрації заповітів.
3. Спадкові права іноземців в Україні. Спадкові права українських громадян за кордоном.
4. Правовий режим відумерлої спадщини в міжнародному приватному праві.

Методичні вказівки

У першому питанні необхідно розглянути колізійні прив'язки, що використовуються у правовідносинах спадкування. Слід звернути увагу на національне регулювання спадкових відносин та на закон місця складання заповіту та останнього місця проживання спадкодавця. Необхідно розглянути форму заповіту в різних правових системах та особливості укладення заповітів.

Друге питання присвячено аналізу Вашингтонської конвенції 1973 р. про одноманітний закон про форму міжнародного заповіту та Європейської конвенції

1972 р. про встановлення правил реєстрації заповітів. Необхідно встановити причини прийняття даних конвенцій та їх вплив на правове регулювання спадкових відносин

У третьому питанні необхідно проаналізувати українське законодавство та встановити особливості колізійного регулювання спадкових прав та обов'язків іноземців. Також слід розуміти права українських громадян за кордоном у сфері спадкування.

У четвертому питанні слід звернути уваги на національне регулювання режиму відумерлої спадщини в різних країнах та способам його закріплення в національному законодавстві. Окрему увагу слід приділити режиму відумерлої спадщини в законодавстві України

Питання для доповідей студентів:

1. Колізійне регулювання спадкових відносин в міжнародному приватному праві
2. Історія прийняття та функціонування Кодексу Бустаманте
3. Повноваження дипломатичних та консульських установ в сфері спадкування
4. Режим відумерлої спадщини в країнах загального права

Тестові питання:

1. Спадкування нерухомого майна регулюється:
А) правом держави, на території якої знаходиться це майно, а майна, яке підлягає державній реєстрації в Україні, - правом України;
Б) правом України;
В) правом держави, на території якої знаходиться це майно;

Г) правильна відповідь відсутня.

2. Форма заповіту визначається правом держави:

А) Місця складання заповіту.

Б) Держави, громадянином якої був заповідач на момент складання заповіту або смерті.

В) Держави місця проживання в час складання заповіту або смерті.

Г) У якій спадкодавець мав постійне місце проживання в момент складання заповіту або в момент смерті.

3. Згідно положень Закону України «Про міжнародне приватне право», вибір права відповідно до принципу «автономія волі сторін» не може здійснюватись:

А) у спадкових правовідносинах;

Б) якщо у правовідносинах беруть участь особи без громадянства;

В) якщо відсутній іноземний елемент у правовідносинах;

Г) у зобов'язальних правовідносинах.

4. Оголофічна форма заповіту передбачає, що:

А) особа «від руки» викладає текст заповіту;

Б) заповіт складається згідно встановленого зразка;

В) заповіт складається в присутності свідків;

Г) справжність підпису особи під заповітом підлягає обов'язковому нотаріальному

посвідченню.

5. Іноземні громадяни в Україні у сфері спадкування користуються:

А) спеціальним правовим режимом;

Б) національним правовим режимом;

В) правовим режимом, що встановлений у відповідній іноземній державі;

Г) режимом найбільшого сприяння.

Семінарське заняття № 8. Трудові відносини в міжнародному приватному праві

Навчальна мета заняття: формування розуміння щодо колізійного регулювання трудових відносин ускладнених іноземним елементом.

Час проведення: денна форма навчання - 2 год.

Навчальні питання:

1. Колізійне регулювання міжнародних трудових відносин.
2. Міжнародно-правове регулювання праці. Роль конвенцій Міжнародної організації праці (МОП).
3. Працевлаштування іноземців в Україні. Принцип національного режиму в галузі трудових відносин.
4. Трудові права українських громадян за кордоном.

Методичні вказівки

Перше питання присвячено особливостям колізійного регулювання трудових правовідносин ускладнених іноземним елементом. Слід охарактеризувати основні колізійні прив'язки в цій сфері: закон країни праці (*lex loci laboris*), автономії волі у виборі права, що регулює трудові правовідносини, закон місця знаходження працедавця, закон прапора судна, особистий закон роботодавця, закон країни укладення угоди про найм.

У другому питанні слід проаналізувати роботу Міжнародної організації праці та основних конвенцій в сфері гарантування прав трудових мігрантів та інших суб'єктів трудових правовідносин

Третє питання присвячено аналізу українського трудового законодавства в сфері трудових правовідносин ускладнених іноземним елементом. Слід звернути увагу на особливості процедури запрошення іноземних спеціалістів на різні посади та види робіт. З'ясувати які категорії працівників потребують дозволи на працю, а які ні.

У четвертому питанні слід розказати про особливості прав та гарантій громадян України, що працюють за кордоном. Розглянути види роботи за кордоном: в іноземному підприємстві, в філії чи представництві української юридичної особи, в дипломатичних чи консульських установах

Питання для доповідей студентів:

1. Охарактеризуйте колізійну прив'язку закон країни виконання роботи
2. Основні конвенції МОП щодо гарантій прав трудових мігрантів
3. Охарактеризуйте процес запрошення іноземного спеціаліста на роботу в Україну
4. Які права та обов'язки є у громадян України, що працюють за кордоном

Тестові питання:

1. Основною колізійною прив'язкою в міжнародному приватному праві в сфері регулювання трудових відносин є:
 - А) закон місця знаходження роботодавця;
 - Б) закон держави, яка направила працівника на роботу;
 - В) принцип автономії волі;
 - Г) закон держави місця виконання роботи.
2. До трудових відносин застосовується право держави:
 - А) у якій виконується робота, якщо інше не передбачено законом або

міжнародним договором України;

Б) у якій особа яка виконує роботу має постійне місце проживання;

В) за особистим законом працівника;

Г) всі відповіді правильні.

3. Трудові відносини громадян України, які працюють за кордоном, регулюються правом України в разі, якщо:

А) громадяни України працюють у закордонних дипломатичних установах України;

Б) громадяни України уклали з роботодавцями - фізичними або юридичними особами України трудові договори про виконання роботи за кордоном, у тому числі в їх відокремлених підрозділах, якщо це не суперечить законодавству держави, на території якої виконується робота;

В) це передбачено законом або міжнародним договором України;

Г) усі відповіді правильні.

4. Трудові відносини іноземців та осіб без громадянства, які працюють в Україні, не регулюються правом України в разі, якщо:

А) іноземці та особи без громадянства за межами України уклали з іноземними роботодавцями - фізичними чи юридичними особами трудові договори про виконання роботи в Україні, якщо інше не передбачено договорами чи міжнародним договором України;

Б) іноземці та особи без громадянства проживають на території України останні роки;

В) іноземці та особи без громадянства працюють у складі міжнародних організацій;

Г) правильна відповідь відсутня.

5. Який режим в галузі трудових відносин за участю іноземних громадян встановлено в Україні:

А) Національний.

- Б) Найбільшого сприяння.
- В) Преференційний.
- Г) Ліцензування.

Семінарське заняття № 9. Шлюбно-сімейні відносини у міжнародному приватному праві

Навчальна мета заняття: формування розуміння правового регулювання шлюбно-сімейних відносин ускладнених іноземним елементом.

Час проведення: денна форма навчання - 2 год.

Навчальні питання:

1. Колізійне регулювання укладання та розірвання шлюбу в МПП.
2. Майнові відносини подружжя в міжнародному приватному праві.
3. Особливості правовідносин за участі дітей в МПП. Міжнародне усиновлення та його наслідки.
4. Аліментні зобов'язання в міжнародному приватному праві. Порядок стягнення аліментів з батьків, що виїжджають за кордон на постійне місце проживання.

Методичні вказівки

У першому питанні слід приділити увагу основним колізійним прив'язкам у сфері правового регулювання шлюбно-сімейних правовідносин ускладнених іноземним елементом а саме: право держави місця укладання шлюбу (прив'язка *lex loci celebrationis*), особистий закон подружжя, найбільш тісний зв'язок, що застосовується до шлюбу

У другому питанні необхідно розмежувати застосування режимів спільної власності та роздільної власності подружжя. Окрему увагу слід приділити укладанню шлюбного договору в різних правових системах та його змісту.

Третє питання повинно бути присвячене особливостям міжнародного усиновлення та взаємним правам батьків та дітей, що ускладнені іноземним елементом. Слід розглянути підходи до міжнародного усиновлення: усиновлення за участю іноземного елемента регулюється особистим законом усиновлювача; усиновлення регулюється законом усиновленого; відносини з усиновлення регулюються особистим законом усиновлювача з органічним застосуванням особистого закону усиновленого.

В четвертому питанні слід приділити увагу конвенційному регулюванню аліментних зобов'язань та договорам про правову допомогу. Слід проаналізувати можливості дипломатичних та консульських установ в сфері аліментних зобов'язань.

Питання для доповідей студентів:

1. Особливості знаходження найбільш тісного зв'язку в шлюбно-сімейних правовідносин ускладнених іноземним елементом
2. Особливості укладення шлюбного договору ускладненого іноземним елементом
3. Процедура міжнародного усиновлення в Україні
4. Процедура стягнення аліментів за кордоном

Тестові питання:

1. Право на шлюб визначається:
А) особистим законом кожної з осіб, які подали заяву про укладення шлюбу;

Б) правом держави тимчасового місця проживання одного з осіб які подали заяву про укладення шлюбу;

В) правом держави місцезнаходження нерухомого майна;

Г) правильна відповідь відсутня.

2. Шлюб між іноземцями, зареєстрований за межами України за законом держави місця його реєстрації в Україні є:

А) Недійсним.

Б) Дійсним.

В) Може бути визнаний дійсним, якщо немає перешкод, встановлених Сімейним кодексом України.

Г) Може бути визнаний дійсним на умовах взаємності.

3. До матеріальних вимог щодо вступу в шлюб в міжнародному приватному праві належать питання:

А) деліктоздатності;

Б) реєстрації шлюбу;

В) шлюбного віку;

Г) місця укладення шлюбу.

4. Шлюб між громадянами України, якщо хоча б один з них проживає за межами України, може укладатися в консульській установі або дипломатичному представництві України згідно з правом:

А) України;

Б) приймаючої держави;

В) держави місця знаходження;

Г) держави, визначеної особами, що вступають у шлюб.

5. Форма і порядок укладення шлюбу в Україні між громадянином України та іноземцем або особою без громадянства, а також між іноземцями або особами без громадянства визначаються:

А) правом держави громадянином якої є один із подружжя;

- Б) правом держави де один із подружжя має переважне чи тимчасове місце проживання;
- В) правом України;
- Г) всі відповіді правильні.

Семінарське заняття № 10. Міжнародний цивільний процес і міжнародний комерційний арбітраж

Навчальна мета заняття: сформувати розуміння організації міжнародного цивільного процесу та міжнародного комерційного арбітражу.

Час проведення: денна форма навчання - 2 год.

Навчальні питання:

1. Правове становище іноземців в цивільному процесі України
2. Судові доручення в міжнародному цивільному процесі
3. Поняття та ознаки міжнародного комерційного арбітражу як альтернативного способу вирішення спорів.
4. Визнання та виконання рішень міжнародних комерційних арбітражів

Методичні вказівки

У першому питанні слід розглянути права іноземних суб'єктів брати участь в цивільному процесі в Україні. Слід охарактеризувати право іноземців на звернення до суду і на засоби судового захисту, а також право на справедливий і публічний розгляд у суді

Друге питання присвячено аналізу міжнародної правової допомоги у цивільних справах, а саме іноземним судовим дорученням. Слід розуміти правову природу іноземних судових доручень, мету їх використання та особливості цього процесу в Україні

Третє питання присвячено правовій природі міжнародного комерційного арбітражу, його ознакам та особливостям. Слід розуміти поняття, види арбітражу, правову природу арбітражної угоди та особливості арбітражного провадження.

Четверте питання потребує аналізу конвенцій в сфері міжнародного комерційного арбітражу (Нью-Йоркська конвенція 1958 р.). Слід звернути на увагу на остаточність арбітражного рішення та на процедуру оскарження арбітражного рішення та його примусове виконання.

Питання для доповідей студентів:

1. Особливості процесу за участі іноземних суб'єктів в Україні.
2. Особливості виконання іноземних судових доручень в цивільному процесі в Україні
3. Переваги арбітражного провадження над провадженням в державних судах
4. Підстави для відмови у виконанні рішення міжнародного комерційного арбітражу

Тестові питання:

1. Якщо сторони завчасно не погодили кількість арбітрів, то, відповідно до Регламенту

МКАС при ТПП України:

- А) призначається один арбітр;
- Б) призначається два арбітри;
- В) призначається три арбітри;
- Г) призначається будь-яка непарна кількість арбітрів.

2. Видами міжнародної підсудності є:

- А) загальна;
- Б) договірна;
- В) виключна;
- Г) всі відповіді є вірними.

3. Справи щодо визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні розглядають:

- А) відповідні місцеві суди;
- Б) Верховний суд України;
- В) відповідні спеціалізовані суди;
- Г) правильна відповідь відсутня.

4. Оспорювання арбітражного рішення здійснюється шляхом звернення до:

- А) суду тієї держави, у якій винесено арбітражне рішення;
- Б) суду тієї держави, у якій арбітражне рішення підлягає виконанню;
- В) спеціального комітету, створеного відповідно до «Європейської конвенції про зовнішньоторговельний арбітраж» (1961 р.);
- Г) суду тієї держави, до якої належить сторона, яка оспорує арбітражне рішення.

5. Порядок провадження в судах щодо визнання та виконання рішень іноземних судів

регулює:

- А) «Нью-Йоркська конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень»

(1958 р.);

Б) Кодекс адміністративного судочинства України;

В) Закон України «Про визнання та виконання рішень в Україні іноземних судових рішень»;

Г) Цивільний процесуальний кодекс України

4. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання з дисципліни «Міжнародне приватне право» виконуються у формі мультимедійних презентацій за темою, що визначається чи обирається студентом за допомогою викладача. Індивідуальні завдання виконуються особою, яка навчається, самостійно із одержанням необхідних консультацій з боку науково-педагогічного працівника. Допускаються випадки виконання робіт комплексної тематики кількома особами.

Створення презентацій є однією з форм науково-дослідницької роботи. Презентація виконується за допомогою програми Microsoft Office PowerPoint і повинна складатися не менше, ніж з 15 слайдів. Матеріал на слайді можна розділити на головний і додатковий. Головний необхідно виділити, щоб при демонстрації слайда він ніс основне смислове навантаження: розміром тексту або об'єкта, кольором, спецефектами, порядком появи на екрані. Додатковий матеріал призначений для підкреслення основної думки слайда. Для різних видів об'єктів рекомендуються різні розміри шрифту.

Заголовок слайда краще писати розміром шрифту 22-28, підзаголовок і підписи даних в діаграмах – 20-24, текст, підписи і заголовки осей в діаграмах, інформацію в таблицях – 18-22.

Для виділення заголовка, ключових слів використовуйте напівжирний або підкреслений шрифт. Для оформлення другорядної інформації та коментарів – курсив. На всіх слайдах презентації використовуйте шрифт одної назви.

Для гарного сприйняття презентації з будь-якої відстані в залі, текст краще набирати шрифтом Arial, Bookman Old Style, Calibri, Tahoma, Times New Roman або Verdana.

1. На першому слайді слід вказати назву МОН, назву ВНЗ, кафедру, прізвище, ім'я та по-батькові студента і тему презентації, номер навчальної групи.
2. На другому слайді подається зміст презентації.
3. На інших слайдах – наповнення теми.
4. У тексті на слайдах не допускається скорочення слів, крім загальноновживаних (ООН, ЄС, ОБСЄ та ін.).
5. Слайди повинні бути тезисними. Для надання презентації PowerPoint наочності і, якщо це необхідно, барвистості на деяких слайдах можна розмістити різні схеми, графіки, фотографії, малюнки, колажі. Вставлені фотографії або картинки повинні бути високої якості і досить великого розміру, інакше при розтягуванні вони втрачають різкість, чим можуть тільки зіпсувати ефект від презентації. При підготовці презентації може бути використаний звуковий супровід.
6. Презентація повинна бути підготовлена у наданому фоні (шаблон слайда). Не слід робити слайди занадто строкатими і розрізненими за колірним рішенням. Це шкодить формуванню нестійких зорових образів.
7. Слайди повинні або акцентувати увагу на чомусь, або візуалізувати матеріал (ті ж таблиці, схеми, малюнки з позначеннями, якщо є). Не ставте на одному слайді відразу кілька блоків зорової або текстової інформації. Це відволікає, розсіює увагу, погіршує концентрацію.
8. Слайд повинен бути простим для сприйняття – небагато тексту на одному слайді.

Створення презентації включає ряд етапів:

1. Вибір теми.

Студент самостійно вибирає тему з переліку тем індивідуально-дослідних завдань. При цьому слід враховувати, що студент має право в обсязі навчальної програми з громадських об'єднань в Україні самостійно обрати тему презентації, яка повинна бути погоджена з викладачем.

2. Аналіз літератури з даної теми.

Презентація – це супровід доповіді або виступу, тому спочатку необхідно розробити концепцію виступу, а потім вже братися за складання презентації.

В основному презентація повинна базуватися на матеріалах з підручників. Тому створенню презентації повинне передувати ретельне й поглиблене вивчення літератури, що відноситься до даної теми. Насамперед, корисно ознайомитися з науковою працею (або зазначеними главами, параграфами, сторінками) у цілому, щоб одержати про неї початкове загальне уявлення, яке може бути розширене за рахунок перегляду передмови, змісту і висновку роботи, якщо вони є. Головне на цьому етапі – виявити стрижневі проблеми досліджуваної теми й зробити їх основними пунктами плану презентації.

3. Виклад змісту теми за допомогою слайдів.

У презентації повинні бути послідовно розглянуті всі питання плану. Важливо прагнути до того, щоб теоретичний зміст роботи пов'язувався з аналізом практично-правових явищ. Студент повинен уміти показати, яке практичне значення має знання принципів, закономірностей і категорій.

Під час створення слайдів не варто користуватися застарілими джерелами, у яких можуть міститися помилкові погляди, неточні формулювання і висновки, застарілі цифрові дані. Отже, вміння виділяти головні теоретичні питання і роз'яснювати їх на конкретному матеріалі, використовуючи при цьому сучасну літературу, – такі основні вимоги до підготовки презентації.

Критерії оцінювання презентацій:

1. Ступінь досягнення мети. 2. Зрозумілість і точність викладення авторської позиції. 3. Індивідуальність (авторство, неповторність). 4. Аргументованість

(переконливість) позиції. 5. Володіння нормативною, навчальною та науково-монографічною базою.

Теми індивідуальних завдань

1. Право власності й інші речові права у відношенні транспортних засобів, в тому числі торгові судна.
2. Проблеми визначення позовної давності в міжнародному приватному
3. Поняття, правовий режим і державні гарантії іноземних інвестицій в Україні.
4. Правове значення і зміст двосторонніх міжнародних договорів про взаємний захист інвестицій.
5. Зміст і види договорів про здійснення інвестиційної діяльності без створення юридичної особи.
6. Порядок розгляду інвестиційних спорів.
7. Порядок інвестування за кордоном українськими юридичними особами.
8. Поняття територіального характеру прав інтелектуальної власності.
9. Основні відмінності між системами міжнародної охорони авторських прав.
10. Поняття права промислової власності і його міжнародно-правова
11. Комплексний характер правового регулювання зовнішньоекономічних зобов'язань. Співвідношення приватного і публічного методів регулювання.
12. Колізійні питання визначення права, що застосовується для регулювання зобов'язань сторін, які впливають із зовнішньоекономічного договору.
13. Міжнародно-правова уніфікація регулювання міжнародної торгівлі.
14. Міжнародно-правова уніфікація форм розрахунків по зовнішньоекономічних договорах. Акредитивна та інкасова форми розрахунків.

15. Кваліфікація форс-мажорних обставин у практиці зовнішньоекономічної діяльності.
16. Правове регулювання зобов'язань транспортного характеру.
17. Правове регулювання міжнародних морських перевезень. Кодекс торгового мореплавання України. Міжнародні Конвенції і правові звичаї міжнародного морського приватного права.
18. Правове регулювання міжнародних залізничних перевезень.
19. Правове регулювання міжнародних повітряних перевезень.
20. Правове регулювання міжнародних автомобільних перевезень.
21. Поняття позадоговірних деліктних зобов'язань з іноземним елементом.
22. Основні типи колізійних прив'язок, що застосовуються для регулювання позадоговірних деліктних зобов'язань.
23. Колізійне право України про регулювання позадоговірних деліктних зобов'язань, в тому числі норми договорів про правову допомогу.
24. Основні колізійні питання спадкування в МПП.
25. Внутрішнє законодавство України про регулювання спадкування з іноземним елементом.
26. Роль і значення договорів про правову допомогу по уніфікації правового регулювання спадкування в МПП. Колізійні питання висновку і визнання шлюбу.
27. Колізійні питання регулювання особистих і майнових прав й обов'язків подружжя.
28. Колізійні питання розірвання шлюбу.
29. Колізійні питання регулювання відносин між батьками і дітьми. Аліментні відносини.
30. Колізійні питання усиновлення. Порядок усиновлення дітей - громадян України іноземцями.
31. Колізійні питання встановлення і визнання опіки і піклування.
32. Колізійні питання регулювання трудових відносин з іноземним елементом.

33. Порядок і умови працевлаштування іноземців в Україні.
34. Законодавство України про умови і порядок здійснення підприємницької діяльності щодо працевлаштування за кордоном.
35. Основні міждержавні договори України в сфері трудової діяльності і соціального захисту.
36. Процесуальний стан громадян, юридичних осіб і держави в іноземному суді.
37. Доручення іноземних органів юстиції.
38. Визнання і виконання іноземних судових рішень.
39. Специфіка здійснення нотаріальних дій у МПП.
40. Поняття і види зовнішньоторговельного арбітражу.

**5. Питання, які виносяться для складання підсумкового контролю
(екзамену)**

1. Поняття та історія виникнення МПП. Розвиток науки МПП у країнах Європи.
2. Проблема визначення предмету міжнародного приватного права.
3. Місце МПП в національній системі права. Співвідношення з іншими галузями національного права.
4. Участь «іноземного елемента» у приватноправових відносинах.
5. Правові прийоми впливу на відносини з іноземним елементом.
6. Загальна характеристика джерел міжнародного приватного права.
7. Міжнародний договір в системі джерел міжнародного приватного права.
8. Участь України в багатосторонніх та двосторонніх та двосторонніх договорах у сфері МПП.
9. Внутрішнє законодавство в системі джерел міжнародного приватного права. Законодавство України в сфері міжнародного приватного права.
10. Значення кодифікації норм внутрішнього права в галузі МПП, її види.

11. Загальна характеристика Закону України «Про міжнародне приватне право».
12. Питання про подвійність джерел міжнародного приватного права. Співвідношення міжнародного договору та внутрішнього законодавства держав.
13. Правовий звичай в системі джерел міжнародного приватного права.
14. Судова та арбітражна практика в МПП. Судовий прецедент, як джерело МПП.
15. Роль доктрини в системі джерел міжнародного приватного права.
16. *Lex mercatoria*, її місце в сучасному МПП.
17. Поняття і значення уніфікації та гармонізації норм міжнародного приватного права. Міжнародні центри уніфікації в галузі міжнародного приватного права.
18. Поняття, функція та структура колізійної норми.
19. Класифікація колізійних норм, основні критерії класифікації.
20. Типи колізійних прив'язок (формул прикріплення) і сфера їх застосування.
21. Дія колізійних норм у часі. Інтерлокальні колізії в міжнародному приватному праві.
22. «Гнучкі» формули прикріплення, їх роль в сучасному МПП.
23. Принцип «найбільш тісного зв'язку» у міжнародному приватному праві, його значення у колізійному регулюванні.
24. Автономія волі: сутність, відмінність від колізійної прив'язки.
25. Тлумачення і застосування колізійних норм. Встановлення змісту іноземного закону.
26. Правова кваліфікація в МПП. Приховані колізії в МПП (конфлікт кваліфікації).
27. Зворотне відсилання та відсилання до права третьої держави.
28. Обхід закону та його правові наслідки.

29. Застереження про публічний порядок: поняття, види.
30. Концепція над імперативних норм. Імперативні норми іноземної держави в сфері МПП.
31. Взаємність: поняття, види. Реторсії в міжнародному приватному праві.
32. Загальна характеристика суб'єктів міжнародного приватного права.
33. Особистий закон фізичної особи: поняття, зміст та сфера його дії.
34. Колізійні питання право- та дієздатності іноземців.
35. Особливості правового становища осіб без громадянства, біженців та осіб, що потребують тимчасового або додаткового захисту.
36. Особливості визнання іноземця обмежено дієздатним та недієздатним.
37. Колізійні питання безвісної відсутності та оголошення особи померлою в міжнародному приватному праві.
38. Поняття особистого закону юридичної особи.
39. Поняття «національності» юридичної особи в міжнародному приватному праві та доктрини її визначення.
40. Іноземні юридичні особи в Україні, їх допуск до господарської діяльності в Україні. Правові режими щодо іноземних юридичних осіб в Україні, підстави їх встановлення.
41. Форми участі іноземних юридичних осіб в господарській діяльності в Україні. Представництва та філії іноземних юридичних осіб в Україні.
42. Транснаціональні корпорації та їх види.
43. Особливості створення і діяльності офшорних компаній.
44. Міжнародні юридичні особи, їх правовий статус.
45. Участь держави в приватноправових відносинах з іноземним елементом.
46. Імунітет держави в МПП. Види імунітету держави, їх зміст.
47. Основні доктрини щодо імунітету держави в МПП.
48. Міжнародні договори щодо імунітету держав.

49. Способи вираження згоди держави на незастосування до неї правил імунітету.

50. Норми про імунітет іноземної держави в законодавстві України.

51. Класифікація речей в цивільному праві та МПП.

52. Основні колізійні питання права власності та інших речових прав в сучасному МПП.

53. Колізійні аспекти виникнення та припинення права власності на майно, що перебуває в дорозі.

54. Поняття, класифікація іноземних інвестицій та форми інвестиційної діяльності. Правові режими іноземних інвестицій.

55. Особливості міжнародно-правового регулювання інвестиційних відносин.

56. Правовий режим власності іноземних держав, міжнародних організацій, іноземних фізичних і юридичних осіб в Україні.

57. Правовий режим власності держави Україна, громадян України та українських юридичних осіб за кордоном.

58. Поняття інтелектуальної власності і її особливості в МПП.

59. Правове регулювання захисту авторських прав в МПП. Основні міжнародні договори в сфері захисту авторських прав.

60. Поняття та захист суміжних прав в МПП. Основні міжнародні договори в сфері захисту суміжних прав.

61. Поняття і особливості промислової власності в МПП. Міжнародно-правова охорона промислової власності. Поняття конвенційного пріоритету.

62. Всесвітня організація інтелектуальної власності, її функції.

63. Захист прав інтелектуальної власності в рамках СОТ.

64. Загальна характеристика Угоди СОТ щодо торговельних аспектів прав інтелектуальної власності.

65. Правочини з іноземним елементом: поняття і види. Сфера дії права, що застосовується до правочину.

66. Колізійні питання зобов'язального права (основні формули прикріплення). Колізійні прив'язки, що застосовуються до договірних зобов'язань з «іноземним елементом».

67. Поняття та форма зовнішньоекономічного договору, порядок його укладання.

68. Правове регулювання міжнародної купівлі-продажу товарів. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 року (Віденська конвенція): загальна характеристика та сфера застосування.

69. Міжнародні правила Інкотермс, сфера їх застосування.

70. Особливості захисту прав споживачів за договором споживання.

71. Представництво, довіреність та позовна давність в міжнародному приватному праві.

72. Міжнародні транспортні організації та їх роль в уніфікації законодавства про міжнародні перевезення.

73. Поняття, види та особливості міжнародних перевезень.

74. Міжнародні морські перевезення: поняття та види. Колізія законів в сфері торговельного мореплавства та уніфікація морського права.

75. Міжнародні залізничні перевезення. Угода про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) 1980р.

76. Міжнародні автомобільні перевезення. Конвенція про договори міжнародного дорожнього перевезення вантажів (КДПВ) 1956 р.

77. Спрощення митних процедур та створення гарантій щодо можливого спричинення шкоди при здійсненні міжнародних автомобільних перевезень.

78. Міжнародні повітряні перевезення. Монреальська конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень від 28.05.1999 р.

79. Міжнародні річкові перевезення. Будапештська конвенція про договір перевезення вантажів внутрішніми водними шляхами від 22 червня 2001 р.

80. Міжнародні змішані перевезення. Конвенція ООН про міжнародні змішані перевезення вантажів від 24. 05. 1980 р.

81. Поняття та зміст позадоговірних зобов'язань, ускладнених «іноземним елементом» та колізійні підходи до їх регулювання.

82. Колізійні питання деліктних зобов'язань.

83. Трудові відносини з іноземним елементом та джерела їх правового регулювання.

84. Міжнародно-правове регулювання трудових прав. Нормотворча діяльність Міжнародної організації праці (МОП).

85. Трудові права мігрантів та іноземців в Україні.

86. Особливості регулювання трудових відносин іноземців та осіб без громадянства, які працюють в Україні. Працевлаштування іноземців в Україні.

87. Трудові відносини громадян України, які працюють за кордоном.

88. Соціальне забезпечення у міжнародному приватному праві.

89. Колізійні питання сфери шлюбно-сімейних відносин за участю іноземного елемента; їх колізійне регулювання.

90. Право, що застосовується до укладення шлюбу. Поняття консульських шлюбів. Визнання шлюбів, укладених за кордоном.

91. Колізійне регулювання правових наслідків шлюбу.

92. Колізійне регулювання майнових та особистих немайнових відносин подружжя. Шлюбний контракт.

93. Колізійне регулювання припинення шлюбу та визнання його недійсним.

94. Колізійне регулювання відносин між батьками та дітьми. Встановлення та оскарження батьківства.

95. Колізійні питання усиновлення. Усиновлення дітей громадян України іноземцями.

96. Опіка та піклування: загальні вимоги та колізійні прив'язки.
97. Права та обов'язки батьків та дітей. Аліментні зобов'язання в міжнародному приватному праві.
98. Колізії законодавства в сфері спадкування.
99. Колізійні питання спадкування за законом та заповітом в МПП.
100. Питання спадкування в договорах про правову допомогу.
101. Колізійні аспекти успадкування рухомого та нерухомого майна.
102. Захист спадкових прав українських громадян за кордоном.
103. Перехід спадщини до держави у міжнародному приватному праві
104. Поняття міжнародного цивільного процесу. Джерела правового регулювання цивільних процесуальних відносин з іноземним елементом.
105. Процесуальна правоздатність і дієздатність іноземних осіб.
106. Процесуальне положення держави. Судовий імунітет.
107. Поняття, види та способи визначення міжнародної підсудності. Поняття конфлікту юрисдикцій.
108. Правила та підстави визначення підсудності справ з іноземним елементом судам України. Виключна підсудність.
109. Пророгаційні та дерогаційні угоди.
110. Міжнародна правова допомога та її види. Виконання судових доручень.
111. Легалізація документів. Проставляння апостилю.
112. Функції консула щодо здійснення нотаріальних функцій. Консульська легалізація.
113. Визнання і виконання рішень іноземних судів. Системи виконання рішень іноземних судів.
114. Поняття і юридична природа міжнародного комерційного арбітражу.
115. Постійно діючі арбітражні суди. Розгляд спорів в арбітражі ad hoc.

116. Міжнародно-договірна уніфікація комерційного арбітражу.
Міжнародні центри комерційного арбітражу

117. Міжнародні регламенти, типовий закон про міжнародний комерційний арбітраж ЮНСІТРАЛ.

118. Арбітражна угода: правова природа і види.

119. Арбітражне рішення. Виконання іноземних арбітражних рішень. Нью-Йоркська конвенція (1958 р.) про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень.

120. Підстави для відмови у визнанні та виконанні іноземних арбітражних рішень.

6.Схема нарахування балів та критерії оцінювання

Денна форма навчання. Приклад для екзамену

Формула обчислення

Загальна кількість балів: 100. Кількість балів за екзамен: 40. Кількість балів протягом семестру: 60.

Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях : 40

$\Sigma 1$

$\Sigma 40 = \text{---} \times 8 \text{ (вісім)}$

$\Sigma 2$

Примітка:

$\Sigma 40$ – сума максимальної кількості балів

$\Sigma 1$ – сума балів, що отримав студент за відповіді на семінарських заняттях.

$\Sigma 2$ – кількість семінарських занять протягом семестру.

8 – коефіцієнт

Індивідуальне завдання – 10 балів

Контрольна робота – 10 балів.

Поточний контроль										Індивідуальне завдання		Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	Екзамен /залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10						
$\Sigma 40$										10					

T1, T2 ... TN – теми.

Відповідь на семінарському занятті – **1-5 балів.**

Заочна форма навчання. Приклад для екзамену

Загальна кількість балів: 100.

Кількість балів за екзамен: 40.

Кількість балів протягом семестру: 60.

Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях : 10 балів

Індивідуальне завдання (підготовка презентації): 1 - 5 балів (бали враховуються під час підрахунку балів за семінарські заняття).

Контрольна робота (одна в семестр): 1-50 балів.

Контрольна робота проводиться в тестовому форматі за допомогою в аудиторії, або за допомогою google форми або на платформі Moodle.

Студентові надсилаються 50 тестових питань. Кожна правильна відповідь оцінюється в один бал.

Поточний контроль та самостійна робота										Разо м	Екзам ен	Сум а
										60	40	100
Т 1 5	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т9- Т1 0	Контроль на робота	Індивідуаль не завдання		

Поточний контроль здійснюється, зокрема, у формі опитування та перевірки результатів виступів на семінарських та практичних заняттях в п'ятибальній шкалі оцінок.

5 балів ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом усього практичного заняття;
- дає повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами з доктринальних джерел та посиланням на чинне законодавство;
- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;
- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

4 бали ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом практичного заняття;
- дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег;
- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

3 бали ставиться за наступних умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;

- в цілому виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає помилки і усвідомлює їх тільки після вказівки викладача;

- відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі;

- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;

2 бали ставиться за наступних умов:

- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача;

- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її;

- викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.

1 бал ставиться за наступних умов:

- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача;

- виявляє нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

7. Рекомендована література

Нормативно-правові акти

1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. Офіц. вісн. України. – 2005. № 29. Ст. 1694.
2. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. Офіц. вісн. України. 2004. № 35. Ст. 2317.
3. Про угоди про розподіл продукції: Закон України від 14.09.1999 р. №1039-XIV Відом. Верхов. Ради України. 1999. № 44. Ст. 391.
4. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 р. Відом. Верхов. Ради України. 2012. № 19-20. Ст. 179.
5. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // Відом. Верхов. Ради України. 1995. № 47-52. Ст. 349.
6. Конвенція ООН про юрисдикційні імунітети держав та їх власності від 02.12.2004 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_e50 Положення про Спадковий реєстр URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_678
7. Європейська конвенція про імунітет держав (ETS №74) від 16.05.1972 р. URL:http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_060 Міжнародна конвенція з уніфікації деяких правил щодо накладення арешту на морські судна від 10.05.1952 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_g89
8. Про Порядок здійснення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України: Указ Президента України від 25.06.2002 р. № 581/2002 Уряд. кур'єр. 2002. № 118.
9. Конвенція ООН про морське перевезення вантажів від 31.03.1978 р. URL:http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_391

10. Міжнародна конвенція про уніфікацію деяких правил про коносамент від 25.08.1924 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_221
11. Конвенція ООН про морське перевезення вантажів від 31.03.1978 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_391
12. Афінська конвенція про перевезення морем пасажирів та їх багажу 1974 р. і Протокол 1976 р. до неї Офіц. вісн. України. 2007. № 61. Ст. 2436.
13. Угода про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) від 09.05.1980 р., ратифікована Україною 05.03.2003 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/943-15> Угода про міжнародне залізничне вантажне сполучення (УМВС) від 01.11.1951 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/998_011
14. Угода про міжнародне пасажирське сполучення (УМПС) від 01.11.1951 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/998_014
15. Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів (КДПВ) від 19.05.1956р., ратифікована Україною 01.08.2006 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_234
16. Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП) від 14.11.1975 р. Офіц. вісн. України. 2007. № 3. Ст. 138.
17. Монреальська конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень від 25.08.1999 р., ратифікована Україною 17.12.2008 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_594
18. Чиказька конвенція про міжнародну цивільну авіацію від 07.12.1944 р., ратифікована Україною 10.08.1992 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_038
19. Варшавська конвенція для уніфікації деяких правил, що стосуються міжнародних повітряних перевезень від 12.10.1929 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_181

- 20.Будапештська конвенція про договір перевезення вантажів внутрішніми водними шляхами від 22.06.2001 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_998
- 21.Конвенція ООН про міжнародні змішані перевезення вантажів від 24.05.1980 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_189
- 22.Статут Міжнародної Організації Праці URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=993_154
- 23.Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 р. Відом. Верхов. Ради України. – 2012. № 16. Ст. 146.
- 24.Європейська конвенція про усиновлення дітей від 27.11.2008 р. URL: Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_a17
- 25.Конвенція про колізії законів, які стосуються форми заповітів (Про приєднання до Конвенції з застереженнями. Див.: Закон № 1772-VI (1772-17) від 17.12.2009). URL: [//zakon.rada.gov.ua/go/995_424](http://zakon.rada.gov.ua/go/995_424)
- 26.Конвенція про запровадження системи реєстрації заповітів, ратифікована із застереженням згідно із Законом № 2490-VI від 10.07.2010 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_678

Основна література

1. Белоглавок О. Міжнародне контрактне право. О. Белоглавок. К, Таксон, 2000. 270 с.
2. Боярська, З.І.. Міжнародне комерційне право: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. З. І. Боярська; Мін-во освіти і науки України, КНЕУ. К, КНЕУ, 2006. 196 с.
3. Васильченко В.В. Науково-практичний коментар Закону України «Про міжнародне приватне право». К.: Істина, 2007. 200 с.

4. Вишновецька С. В., Корнєєв Ю. В. Міжнародне приватне право: навч. посіб. / С. В. Вишновецька, Ю. В. Корнєєв. К. Центр учбової літератури, 2019. 164 с.
5. Дахно І. І. [Міжнародне приватне право](#): навч. посібник. К. МАУП, 2001. 312 с.
6. Дмитрієв А. І. Міжнародне публічне право: навч. посібник. А. І. Дмитрієв, В. І. Муравйов; відп. ред.: Ю. С. Шемшученко, Л. В. Губернський. К.: Юрінком Інтер, 2000. 640 с.
7. Килимник І. І. Міжнародне приватне право : навч. посібник. І. І. Килимник, А. М. Бровдій ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 111 с.
8. Кисіль В. Міжнародно-правова уніфікація в регулюванні основних питань міжнародного комерційного арбітражу / В. Кисіль, М. Приходьмо. зб. рішень та арбітраж. практики Вищ. арбітраж. суду України. 1995. № 2. С. 218–225.
9. [Міжнародне приватне право](#). Загальна частина: підручник / за ред. А.С. Довгерта і В. І. Кисіля. К.: Алерта, 2012. 376 с.
10. Міжнародне приватне право за ред. Кузьменка С.Г. К.: Центр учбової літератури, 2010. 316с.
11. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. А. С. Довгерта і В. І. Кисіля. 2-ге видання. К. Алерта, 2014. 656 с.
12. Фединяк Г.С. Фединяк Л.С. Міжнародне приватне право : підручник. К.: Алерта, 2017. 504с.
13. Юлдашев О. Х. [Міжнародне приватне право](#): теоретичні та прикладні аспекти. К.: МАУП, 2004. 576 с.
14. Чубарєв В. Л. Міжнародне приватн. право: навч. посібник. К.: Атіка, 2006. 608 с.

Допоміжна література

1. Михайлів М. О. Особливості колізійного регулювання права власності та інших речових прав у міжнародному приватному праві. *Право України*. 2013. № 7. С. 71–81.
2. Розгон О. В. Деякі колізійні питання регулювання спадкових відносин з іноземним елементом. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. 2009. № 872 : Серія «Право», Вип. 6. С. 104–108.
3. Хачатрян В. Колізійні питання правового регулювання відносин власності в контексті договорів про правову допомогу. *Підприємництво, господарство і право*. 2005. № 1. С. 39–42.
4. Христенко Н. Зародження права власності в міжнародному праві. *Підприємництво, господарство і право*. 2009. № 3. С. 148–150.
5. Шупінська О. Колізійне регулювання відносин власності в міжнародному приватному праві деяких країн Європейського Союзу. *Право України*. 2007. № 12. С. 130–134.
6. Шупінська О. Становлення інституту права власності в міжнародному приватному праві. *Право України*. 2006. № 7. С. 127–130.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. [Сайт Верховної Ради України www.zakon1.rada.gov.ua](http://www.zakon1.rada.gov.ua).
2. [Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського www.nbuv.gov.ua](http://www.nbuv.gov.ua)
3. Київська центральна міська публічна бібліотека ім. Лесі Українки <http://lucl.lucl.kiev.ua>

4. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна <http://www.univer.kharkov.ua>

5. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка <http://korolenko.kharkov.com>

Електронне навчальне видання комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимі

Воронов Кирило Маркович

МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО:

МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

В авторській редакції

Підписано до розміщення 18.06.2024. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 4,4. Обсяг 0,477 Мб. Зам. № 187/24.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009

Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна